

Socialdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Datum: 2014-06-27

Vår referens: 2014/552/10.1

Er referens: S2014/1992/SFÖ

Yttrande över Remiss avseende PSI-utredningens slutbetänkande Ett steg vidare – nya regler och åtgärder för att främja vidareutnyttjande av handlingar SOU 2014:10

Inledning

SMHI instämmer i stort i utredningens uppfattningar och förslag till regeländringar med anledning av ändringsdirektivet och förslag till åtgärder för att främja vidareutnyttjande av handlingar. De förändringar som utredningen föreslår påverkar SMHI endast i obetydlig omfattning då SMHI redan vidtagit åtgärder för att uppfylla direktivet så som det tar sig ut efter förändringsdirektivet.

SMHI har dock vissa synpunkter och kommentarer på några punkter vilka redovisas nedan.

I framställningen väljer vi att använda begreppet information framför begreppet handlingar vilket får sin förklaring nedan.

Allmänna synpunkter

SMHI anser att det är olyckligt att den svenska lagstiftaren, vid införandet av PSI-direktivet i svensk lagstiftning, valt att utgå ifrån den svenska offentlighetsprincipen, närmast uttryckt i tryckfrihetsförordningens 2 kapitel om handlingsoffentligheten. Den försiktighet som präglade lagens tillkomst förefaller ha fortplantat sig till utredningen och dess förslag. SMHI menar att detta är olyckligt och att försiktigheten i lagens utformning och dess anpassning till förändringsdirektivet motverkar utredningens andra syfte, att föreslå åtgärder för att främja vidareutnyttjandet av handlingar och information från den offentliga sektorn.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

601 76 Norrköping Besök Folkborgsvägen 17 Tel 011-495 80 00 Fax 011-495 80 01

SMHI
Box 40
190 45 Stockholm/Arlanda

SMHI
Sven Källfelts Gata 15
426 71 Västra Frölunda

SMHI
Hans Michelsensgatan 9
211 20 Malmö

SMHI
Universitetsallén 32
851 71 Sundsvall

Lagens utformning innehåller enligt SMHIs uppfattning en rad otydligheter vilka har sin grund i att lagstiftaren valt att utgå från offentlighetsprincipen eftersom offentlighetsprincipen har ett helt annat syfte än PSI-direktivet och PSI-lagen. Utifrån det syfte som anges i TF 2:1 - till främjandet av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning - är det inte tydligt att detta också, vilket lagen synes förutsätta, skulle innefatta en rätt för alla och envar att vidareutnyttja den offentliga informationen för kommersiella syften.

PSI-direktivet och PSI-lagen har ett näringspolitiskt syfte vilket, enligt SMHIs uppfattning, tydligt borde framhävas även i den svenska lagstiftningen och lagen borde utformas därefter. SMHI menar att lagen juridiskt borde frikopplas från offentlighetsprincipen skrivs så att den står på egna ben. Detta skulle också vara mer i överensstämmelse med direktivets syfte och även direkt främja tillhandahållandet för vidareutnyttjande.

Begreppet *handling*.

SMHI har i samband med samrådet med de statliga och kommunala myndigheterna påtalat att man anser att lagens knytning till begreppet *handling* skapar otydlighet och att man därför bör använda ett annat begrepp, förslagsvis *information*. Detta har tidigare tagits upp i SMHIs remissvar i samband med lagen införande 2010.

Den ursprungliga direktivtexten utgår från någon form av handlingsbegrepp, eventuellt motsvarande det engelska *document*. I den svenska lagen har *handling* kommit att ges samma definition som i TF. Man måste här emellertid ställa sig frågan om handlingsbegreppet i direktivet verkligen är kongruent med handlingsbegreppet i TF.

Vidare måste man konstatera att handlingsoffentligheten faktiskt är knuten till begreppet *allmän handling*. Tolkningen blir då att med *handling* i PSI-lagen avses således *allmän handling* i den mening som begreppet ges i TF. Detta är således enligt SMHIs uppfattning inte tydligt huruvida lagen avser *handling* som i TF 2:3 första punkten eller *allmän handling* enligt TF 2.3 andra punkten vilket ju är en delmängd av det första. Därtill kommer dessutom ytterligare begränsningar som följer av bl a offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och upphovsrättslagen (URL) vilka SMHI dock anser är nödvändiga.

Vidare anser SMHI att användandet av begreppet *handling* riskerar att ge intrycket att det är handlingen som får vidareutnyttjas, inte informationen i handlingen. Handlingen är ju bara en bärare av informationen och fokus, även i lagtexten, borde vara på informationen. Detta behöver tydliggöras eftersom det är informationen som är viktigt inte minst utifrån direktivets syfte.

Mot bakgrund av det som framhållits ovan anser SMHI att begreppet eller ordet *handling* bör bytas ut mot ordet *information*. Lagen bör också kompletteras med de begränsningar beträffande tillhandahållande och vidareutnyttjande som framgår av t ex OSL och URL.

Den lagliga grunden för tillhandahållandet

SMHI anser att den lagliga grunden för tillhandahållande av information för vidareutnyttjande, vilken i dag anges genom hänvisning till annan författning, bör föras in i lagen med en uttrycklig skrivning. Lagen ska kunna åberopas som grund för

att tillgång till informationen för vidareutnyttjande. Detta skulle på ett påtagligt sätt främja vidareutnyttjandet.

Utredningen föreslår att hänvisningen i lagens 1 § tredje stycket inte ska ändras vid revidering av lagen. Det är SMHI:s uppfattning att hänvisning till annan författning ökar otydligheten och gör att direktivets och lagens syfte förfelas, bl a eftersom direktivet/lagen och TF har olika syften. SMHI ifrågasätter, som också framhålls ovan, om det är uppenbart och tydligt att den lagliga resan fram till vidareutnyttjandet juridiskt går via ett offentlighetsuttag enligt TF.

Detta förhållande skapar också otydligheter vad avser möjligheterna att överklaga beslut att inte tillhandahålla information. Om den lagliga grunden ska anses vara baserad på offentlighetsprincipen ska överklagandet ske till kammarrätten medan om PSI-lagen är aktuell ska överklagandet ske till förvaltningsrätten. Det kan i avsaknad på avgörande i Högsta förvaltningsdomstolen om vad som ska gälla bli problem för myndigheterna att få till fullföljdshänvisningarna.

Att föra in en tydlig skrivning i lagen som ålägger statliga och kommunala myndigheter att tillgängliggöra sin information för vidareutnyttjande med de begränsningar som exempelvis OSL och URL ger, skulle enligt SMHI vara den enskilt viktigaste åtgärden för att främja vidareutnyttjande generellt.

Utredningen har uppenbarligen också sett ett behov av förtydligande på den här punkten då man föreslagit att det i lagen tas in en allmän princip om vidareutnyttjande (s. 75). SMHI anser att det är positivt men tycker inte att det är tillräckligt.

Utlämnande i elektronisk form

Utredningen föreslår att det i lagen inte ska tas in någon generell skyldighet att tillhandahålla informationen elektroniskt (s. 81). Detta innebär att det ligger på den utlämnande myndigheten att avgöra om de är möjligt och lämpligt att lämna ut informationen i elektronisk form, ett beslut som inte kan överklagas.

SMHI anser, tvärt emot utredningens förslag, att det är viktigt att det i lagen införs en tydlig skrivning att myndigheterna är skyldiga att lämna ut den information som man tillhandahåller i elektronisk form eller i vart fall i befintlig form. SMHI delar inte utredningens uppfattning att det som finns, i t ex TF, räcker och vi kan t o m ifrågasätta om det som föreslås uppfyller direktivets krav. SMHI menar att det inte får finnas någon tvekan på den här punkten om lagen ska uppfylla sitt och direktivets syfte. Om man frigör sig från begreppet handling och istället talar om information är det av central vikt att den tillhandahålls i elektronisk form och det kan inte vara upp till myndigheten att avgöra i vilken form informationen ska tillhandahållas.

Precis som stycket ovan skapar bristen på uttrycklig reglering en möjlighet för myndigheter att "krypa bakom" otydligheten om man vill hindra vidareutnyttjande och därigenom t ex skydda egen kommersiell verksamhet. Otydligheten i dessa skrivningar verkar, enligt SMHI:s uppfattning, tvärs emot ambitionen att främja tillhandahållandet av information för vidare utnyttjande.

Ansvariga myndigheter

Utredningen föreslår att fyra myndigheter ska dela på tillsyn, föreskrifter och stöd avseende PSI-lagen (s. 149 ff). SMHI menar att det finns risk för fragmentisering av uppgifterna i anslutning till lagen och dess tillämpning genom uppdelning på för

många myndigheter. Framför allt har vi svårt att se varför Statens servicecenter ska ha en utpekad roll som i så fall kommer utöver centrets allmänna uppdrag att stödja myndigheter i deras ekonomiadministration.

Generaldirektör Lena Häll Eriksson har beslutat i detta ärende efter föredragning av chefsjuristen Michael af Sandeberg. I handläggningen har också verksjuristen Sofia Bergenbrant, avdelningschefen Bodil Aarhus Andrae samt myndighetshandläggarna Marcus Flarup och Johanna Fältström deltagit.

Lena Häll Eriksson
Generaldirektör